



CONCEPT
BELEIDSPLAN 2023-2026
van de

GESCHIEDKUNDIGE KRING VAN STAD EN LAND VAN BERGEN OP ZOOM

INLEIDING

Op 16 november 1967 namen enkele inwoners van Bergen op Zoom het initiatief tot het oprichten van de vereniging 'Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom'.

De oprichting vond plaats op 1 januari 1968. Op 17 februari 1971 werd de notariële akte van oprichting verleden door Notaris P.C. Molenaar te Bergen op Zoom.

Koninklijke goedkeuring van de statuten verkreeg de vereniging op 15 maart 1971.

De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 7 maart 2022 door notaris C. de Maat.

De vereniging heeft, naast de statuten, een huishoudelijk reglement en een statuut opgesteld t.b.v. de redactie van het tijdschrift van de vereniging, de *Waterschans*, en de websiteredactie. Alle werkzaamheden en activiteiten binnen de vereniging worden verricht door vrijwilligers. Op de ledenvergadering van 19 april 2023 is het beleidsplan vastgesteld voor de periode 2023-2026. In de actuele periode wordt het beleidsplan jaarlijks bijgesteld, indien daartoe aanleiding bestaat. Voorafgaand aan de opstelling van het beleidsplan is er overleg geweest met redacties en werkgroepen.

MISSIE

Het stimuleren van de belangstelling voor de geschiedenis van Stad en Land van Bergen op Zoom bij de leden van de vereniging in het bijzonder en bij het grote publiek in het algemeen. In uitingen van de Kring, zoals banners en folders, wordt dit als volgt omschreven: 'Met kennis van het verleden krijgen we meer begrip voor het heden en kunnen we met meer creativiteit bouwen aan de toekomst'.

DOELSTELLINGEN

De doelstellingen, vastgelegd in de statuten, luiden:

- a. het bestuderen, casu quo het bevorderen van de studie van het verleden van Westelijk Noord-Brabant en het stimuleren van de belangstelling daarvoor;
- b. het ondernemen, casu quo het bevorderen van activiteiten tot het behoud van de historische schoonheid en structuur van stad, dorp en landschap in dit gebied;
- c. te bevorderen dat historische waardevolle voorwerpen, speciaal die welke afkomstig zijn uit deze streek, ten behoeve van openbare museale verzamelingen in deze West-Brabantse regio worden verworven.

De Geschiedkundige Kring werkt aan deze doelstellingen door:

- a. het doen verschijnen van een periodiek (*Waterschans*) en andere publicaties, alsmede door het in stand houden van een website;
- b. het organiseren van lezingen en excursies;
- c. het oprichten en in stand houden van werkgroepen;
- d. samenwerking met andere gelijkgerichte organisaties of personen;
- e. andere middelen.

ORGANISATIE VAN DE VERENIGING

De Algemene Ledenvergadering is het belangrijkste orgaan van de vereniging. Deze benoemt het bestuur, stelt het algemeen beleid vast en controleert, o.a. via een kascommissie, het bestuursbeleid. Het bestuur is verantwoording verschuldigd aan de Algemene Ledenvergadering.

Het bestuur bestaat uit Voorzitter, Secretaris, Penningmeester en twee tot zes bestuursleden, die leiding geven aan een werkgroep of namens het bestuur contactpersoon zijn bij een werkgroep. Een van deze bestuursleden wordt benoemd tot voorzitter van de werkgroep School voor Geschiedenis. Voor de bestuursleden geldt dat men maximaal twee termijnen van vier jaar zitting kan hebben in het

bestuur. Om de doorstroming binnen de werkgroepen te waarborgen gelden deze termijnen ook voor werkgroepleden. Werkgroepen zorgen zelf voor een rooster van aftreden. Het bestuur draagt zorg voor de optimale voorwaarden voor het functioneren van de vereniging, bewaakt de doelstellingen en uitgangspunten en ziet toe op een verantwoorde exploitatie. Het bestuur is, al dan niet daarin bijgestaan door werkgroepen, verantwoordelijk voor een aantal activiteiten. De Geschiedkundige Kring kent de volgende werkgroepen:

- Tijdschrift de *Waterschans*
- Website en andere sociale media
- School voor Geschiedenis
- Boeken
- Geschiedenisquiz
- Lezingen
- Excursies
- Industrieel Erfgoed
- Jeugd

Deze worden hierna behandeld en tenslotte volgen nog de onderwerpen communicatie, samenwerking en financiën.

TIJDSCHRIFT DE WATERSCHANS

De leden ontvangen ieder kwartaal het tijdschrift de *Waterschans*. Dit blad wordt samengesteld door een redactie van deskundige vrijwilligers onder leiding van een hoofdredacteur op basis van een redactiestatuut, dat ervoor zorgt dat er sprake is van redactionele onafhankelijkheid met betrekking tot de inhoud.

De verdere uitvoering, waaronder het drukken en verspreiden, geschiedt onder verantwoordelijkheid van het bestuur. De penningmeester onderhoudt formeel de contacten met de drukker en is binnen het Kringbestuur eerste aanspreekpunt voor verspreiding.

Bij de keuze voor onderwerpen zoekt de redactie naar een evenwichtig en gevarieerd aanbod van artikelen, columns en rubrieken, die in elk geval zo toegankelijk zijn geschreven dat ze ook voor niet-ingewijden het lezen waard zijn. Uiteraard biedt de redactie ruimte voor meer wetenschappelijke bijdragen. Omwille van de omvang en leesbaarheid van de artikelen wil de redactie zich daarbij beperken tot een verslaglegging op hoofdlijnen, dan wel een diepgravend interview met betrokken auteur(s). Voor het complete onderzoeksverslag wordt dan verwezen naar de website, die daarvoor beter geschikt gemaakt zal worden. Dan zijn de onderzoeksresultaten tot in detail 24/7 bereikbaar, ook voor geïnteresseerden van buiten de Kring. De redactie wil ook oog hebben voor verhalen uit de moderne geschiedenis van stad en streek. Daarnaast kunnen artikelen worden aangeboden door ervaren en minder ervaren auteurs, waarbij vaak ondersteuning door de redactie nodig is. De redactie hoopt auteurs hierin te stimuleren zodat er ook op termijn meer aanbod en diversiteit in kopij is. Voor auteurs is het document 'Auteursrichtlijnen *Waterschans*' op te vragen bij de redactie.

Verder wordt aandacht besteed aan boekbesprekingen over relevante onderwerpen, aan bestuursmededelingen en aan activiteiten van gelijkgestemde instellingen en organisaties op lokaal of regionaal niveau. Omdat de Geschiedkundige Kring op wil komen voor het belang van waardevol stedelijk cultuurhistorisch erfgoed wil de redactie van de *Waterschans* ruimte maken voor opinievorming. In columns en rubrieken in de *Waterschans* is daar soms al sprake van en er wordt ook gezocht naar een vorm om reacties van lezers een plaats te geven.

De *Waterschans* wordt per post aan de leden gezonden en te koop aangeboden bij de lokale boekhandel tegen een door het bestuur te bepalen prijs. Na twee jaar is de *Waterschans* ook digitaal te raadplegen op de website van het West-Brabants Archief.

WEBSITE EN ANDERE SOCIALE MEDIA

De websiteredactie werkt nauw samen met de redactie van de *Waterschans*. Er is ook een bestuurslid afgevaardigd binnen de websiteredactie, daar het bestuur eindverantwoordelijk blijft voor de inhoud van de digitale uitingen en de website in het bijzonder. Leden van de websiteredactie worden in

overleg met het bestuur benoemd. De komende periode zal de functie en de inhoud van de website aangepast worden aan nieuwe behoeften van werkgroepen, zoals de School voor Geschiedenis en de *Waterschans*. Momenteel wordt incidenteel ook via andere media gecommuniceerd en het streven is om dit met een nieuwe redactie structureel vorm te geven. Daarnaast is er de digitale nieuwsbrief, voor snel en kort nieuws, met tips voor de voorliggende periode.

SCHOOL VOOR GESCHIEDENIS

De School voor Geschiedenis wordt georganiseerd door de Werkgroep School voor Geschiedenis met als voorzitter een bestuurslid. Leden van de werkgroep worden in overleg met het bestuur benoemd. De School voor Geschiedenis biedt cursisten de gelegenheid kennis te maken met de geschiedenis van stad en ommeland, in de context van de regionale en internationale geschiedenis. De School voor Geschiedenis staat open voor iedereen die geïnteresseerd is in het verleden van Bergen op Zoom en omstreken. Leden en niet-leden zijn van harte welkom. Er is geen minimumopleiding vereist.

Per cursusschooljaar kunnen zich maximaal 46 cursisten inschrijven voor de basis cursus en 10 tot 25 deelnemers per module. Gezien de inhoud en de werkwijze geldt bij enkele modules een toelating van 10 tot 12 cursisten, mede afhankelijk van de wensen van de docent. Van de deelnemers wordt een eigen bijdrage gevraagd. De kwaliteit van de lessen en het lesaanbod wordt periodiek geëvalueerd. Indien nodig wordt het lesaanbod en/of de werkwijze aangepast.

De twee cursusjaren samen vormen één samenhangend geheel. De totale cursus omvat twee schooljaren van negen lesavonden, met daarnaast een afsluitende les op een zaterdag. Elk seizoen wordt afgerond met de uitreiking van een certificaat. Cursisten die het eerste en tweede schooljaar hebben afgerond, hebben de mogelijkheid om keuze door te gaan met het volgen van modules die een verdieping van de basisstof van de eerste twee jaren aanbieden. De werkgroep streeft ernaar regelmatig nieuwe modules toe te voegen, zodat er een ruim aanbod is en alle cursisten die het tweede jaar hebben afgerond, gedurende een aantal jaren telkens één of meerdere modules kunnen volgen. Tevens is er voor cursisten de mogelijkheid om één of meerdere jaren over te slaan en daarna de draad weer op te pakken.

In 2022 zijn, na de sluiting van de school tijdens de lockdowns, de cursusjaren en modules weer gestart. Voor de start van het cursusjaar 23/24 zal het lesaanbod, moduleaanbod en werkwijze geëvalueerd worden met cursisten, werkgroep en docenten, mede naar aanleiding van het uitkomen van de Canon van Bergen op Zoom. Naast het aanbod worden ook werkwijze van de werkgroep en de school zelf verder geoptimaliseerd. Op korte termijn (2023) betekent dit bijvoorbeeld:

- aanpassen digitale inschrijfwijze voor modules en cursusjaren (n.a.v. pilot 22/23);
- aanpassen aanbieden syllabi (afhankelijk van aanpassing van website);
- aanpassen registratie & presentie (eenvoudig en betrouwbaar).

Op de langere termijn (2023-2025) zou het kunnen betekenen:

- kritische blik op het huidige lesprogramma;
- flexibeler lesaanbod (bijvoorbeeld: losse lessen, online lessen, zomercursussen);
- aanbod voor specifieke groepen (zoals verenigingen, jeugd, scholieren).

BOEKEN

Het bestuur streeft ernaar, in nauwe samenwerking met de Werkgroep Boeken, elke twee jaar een historisch boek, een geschiedkundige prent of kaart uit te brengen als geschenk aan de leden van de vereniging. Deze publicaties zullen veelal een specialistisch karakter hebben, waardoor ze op commerciële basis niet snel uitgegeven zullen worden. De voorbereiding en begeleiding van deze ledengeschenken ligt in handen van de Werkgroep Boeken. Zo nodig zullen de leden van de werkgroep ook zelf schrijven. Voor deze beleidsperiode betekent dit, dat in 2024 en 2026 een ledengeschenk tegemoet gezien kan worden. Tevens zal het bestuur in samenwerking met de Werkgroep Boeken in de komende beleidsperiode zoeken naar oplossingen om de stijgende kosten voor het uitbrengen van een ledengeschenk het hoofd te bieden.

GESCHIEDENISQUIZ

De Werkgroep Geschiedenisquiz zal eens per jaar een geschiedenisquiz over stad en land van Bergen op Zoom organiseren. Deelname hieraan staat open voor teams van zes personen. Het maximumaantal teams ligt rond de 25.

LEZINGEN

Hofzaallezingen

Tot aan de Coronacrisis was de organisatie van de Hofzaallezingen een samenwerking van de Geschiedkundige Kring met het Markiezenhof, Het West-Brabants Archief en Heemkundekring Halchterth. Inmiddels heeft het West-Brabants Archief zich teruggetrokken uit deze samenwerking en is de toekomstige medewerking van Halchterth nog niet zeker. Bij het ter perse gaan van dit beleidsplan is er wel weer overleg met het Markiezenhof over mogelijkheden, maar lopende de reorganisatie van het voormalige gemeentelijke cultuurbedrijf is er momenteel geen mogelijkheid om structurele afspraken te maken. In 2023 kunnen in de Hofzaal drie lezingen georganiseerd worden, die qua timing en inhoud overeenkomen met de tentoonstelling 'Hete Vuren'. Een nieuwe samenwerking en structuur voor de lezingen zal in de komende beleidsperiode verder worden onderzocht.

Kringlezingen

Indien mogelijk zal er een bijzondere of specialistische lezing georganiseerd worden, al dan niet in samenwerking met derden, die opstaat voor leden en soms ook voor niet-leden.

EXCURSIES

De Werkgroep Excursies organiseert de jaarlijkse ledenreis en de excursies voor de daartoe ingeschreven leden van de Reisclub; stadsexcursies worden georganiseerd door het bestuur.

Jaarlijkse Ledenexcursie

Tijdens deze dagexcursie wordt veelal een bezoek gebracht aan een historische stad met vaak een stadswandeling in combinatie met een bezienswaardigheid. Deelname aan deze excursie staat open voor alle leden. Ieder lid mag een introductie(e) meenemen. Van de deelnemers wordt een eigen bijdrage gevraagd.

Excursies Reisclub

Ieder lid van de Geschiedkundige Kring heeft de mogelijkheid zich op te geven voor de Reisclub. Men probeert drie à vier keer per jaar voor de groepsleden een excursie te organiseren, onder andere naar een museum, een tentoonstelling, of een combinatie hiervan.

Stadsexcursies

Het bestuur streeft ernaar om minimaal een keer per jaar een stadsexcursie te organiseren naar archeologische opgravingen, historische panden en andere locaties of gebieden in en rond Bergen op Zoom. Deze excursies staan open voor leden met eventueel een introducee en zijn gratis.

INDUSTRIEEL ERFGOED

Bij de opheffing van de Stichting Industrieel Erfgoed Bergen op Stoom (SIEB) zijn de leden verder te gaan onder de vleugels van de Geschiedkundige Kring. Hiervoor is de Werkgroep Industrieel Erfgoed in het leven geroepen met als doel het verspreiden van de kennis over, het bevorderen van het behoud van, en de belangstelling levend houden voor het industrieel erfgoed van de gemeente Bergen op Zoom. Er is een geormerkt restkapitaal van SIEB aan de Geschiedkundige Kring overgedragen en in deze beleidsperiode wil het bestuur in samenwerking met de leden van de werkgroep hiervoor een zinvolle bestemming zoeken.

JEUGD

In 2022 is binnen de Geschiedkundige Kring de Werkgroep Jeugd opgericht. De eerste taak van deze werkgroep was het op een bijzondere wijze aanbieden van de Jeugdcanon aan het basisonderwijs. Elke basisschool in de gemeente Bergen op Zoom heeft de speciaal hiervoor ontwikkelde 'Oude Kist'

ontvangen met hierin 30 Jeugdcanons, een tijdlijnposter en een aantal historische objecten. Deze leskisten en objecten blijven op de scholen en kunnen in de toekomst gebruikt worden bij lessen rondom geschiedenis, zowel door leerkrachten als door erfgoedaanbieders.

Voor de komende beleidsperiode heeft de Werkgroep Jeugd de intentie deze 'Oude Kist' met regelmaat aan te vullen met nieuwe objecten. Om regelmatige contacten met het basisonderwijs te bevorderen, is de werkgroep voornemens een digitaal platform te creëren in de vorm van een website, waarop kinderen en leerkrachten meer informatie kunnen vinden over de geschiedenis van Bergen op Zoom en omstreken. Ook komen op deze website lessuggesties en projecten ter lokale Bergse aanvulling op de reguliere geschiedenismethodes in het basisonderwijs. De tijdlijnvakken van de Canon en Jeugdcanon van Bergen op Zoom zullen hierbij centraal staan.

Daarnaast gaat de werkgroep in gesprek met het middelbaar onderwijs om af te stemmen op welke wijze de Geschiedkundige Kring en het middelbaar onderwijs elkaar kunnen ondersteunen.

Ook zal in deze beleidsperiode onderzocht worden op welke wijze de samenwerking tussen de Geschiedkundige Kring en andere culturele en historische organisaties versterkt kan worden om de lokale geschiedenis op een laagdrempelige wijze naar de jeugd te brengen.

COMMUNICATIE

Interne communicatie

Het bestuur houdt één keer per maand een bestuursvergadering, m.u.v. de zomervakantieperiode.

Het bestuur heeft in de *Waterschans*, op de website en in de digitale nieuwsbrief ruimte tot haar beschikking voor het publiceren van mededelingen.

Per werkgroep is er vanuit het bestuur een contactpersoon, waardoor werkgroepen en bestuur op de hoogte zijn van elkaars activiteiten. Indien er wijziging in de samenstelling van de werkgroepen komt, zal de contactpersoon hiervan melding maken in het bestuur en na goedkeuring van het bestuur kan de wijziging doorgevoerd worden.

Bij het tussentijds actualiseren van het vigerende beleidsplan of bij het opstellen van een nieuw beleidsplan, overlegt het bestuur met de werkgroepen.

Externe communicatie

Zo veel en zo vaak als wenselijk is zal de Geschiedkundige Kring zich presenteren in de lokale pers en sociale media. Daarnaast is er een digitale nieuwsbrief beschikbaar. Werkgroepen verzorgen zelf (in overleg met het bestuur) de perscontacten voor hun geplande activiteiten.

SAMENWERKING

Op provinciaal vlak is de Geschiedkundige Kring aangesloten bij de koepel van lokale erfgoedorganisaties, het Brabants Heem. Het bestuur neemt deel aan het regionaal overleg hiervan en incidenteel ook aan het overleg van andere erfgoedorganisaties, zoals Erfgoed Brabant.

De Geschiedkundige Kring maakt deel uit van het samenwerkingsverband van erfgoedorganisaties in de gemeente Bergen op Zoom, genaamd CHO 2.0 (Cultuur Historisch Overleg).

Sinds de oprichting van de Stichting Vestingwerken van Westelijk Noord-Brabant in 2021 onderhoudt de Geschiedkundige Kring contacten met deze stichting. De Geschiedkundige Kring is een van de acht regionale erfgoedorganisaties die als samenwerkingspartner fungeren van de Stichting Vestingwerken. In de statuten is voorzien dat elke samenwerkingspartner een lid van het Algemeen Bestuur van de Stichting Vestingwerken kan voordragen. De Geschiedkundige Kring is voornemens daar met ingang van 2023 daadwerkelijk invulling aan te geven.

Verder onderhoudt de Geschiedkundige Kring contacten met Heemkundekring Halchterth in Halsteren. In het Heemhuis van de Heemkundekring Halchterth maakt de Geschiedkundige Kring gebruik van een archiefruimte.

FINANCIEN

De geldmiddelen van de vereniging bestaan statutair uit:

- contributiegelden van de leden en kroonleden;
- eventuele verkrijgingen ingevolge erfstellingen, legaten, schenkingen en subsidies;
- eventuele andere mogelijke baten.

De jaarlijkse contributie is al sinds 2005 onveranderd € 27,-. Dit is mogelijk geweest omdat vele leden vrijwillig een hoger bedrag betalen. Het bestuur is voornemens de leden te blijven motiveren om naar draagkracht extra bij te dragen, zodat het lidmaatschap van de Geschiedkundige Kring voor zoveel mogelijk geïnteresseerden toegankelijk blijft.

Vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering van 19 april 2023.